

Pol da Galesia Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Mibiltok Juda amin dagin Yesu yolgwit. Mani Yesu da yabekbi Pol yabekban kin Amin Ijwakɲwari Kabi dukwan dukwan egipgwit unjudon agek Gen Bin Tagisi yoyin tenjteragit. Anjakwan minat aminyo morapmi da Yesu dakon amin kabikon abin sanbewit. Anakwa jigi kinda noman tagit. Unjun minat aminyo kalip Juda amin da Moses dakon gen teban yolgwit unjuden dima yolgwit. Yesu yolyol amin daganek Moses dakon gen teban guramik kimori bo dima?

Amin diwari da unjun amin Juda amin dakon anpak yolek giptim timni mandanek ae Moses dakon gen teban yol kimotni do pi awit. Mani Pol da dimasi do yagit. Anek yan yagit, Nin Yesu Kristo nandan gadan iminek unjun kosit kalonon dagin Pinƙop da dabilon amin kilegi dagoman, anek egip egip kalugi abidoman.

Juda amin unjuden di Galesia Provinskon kiwit unjun da panmuwukbi Moses dakon gen teban yol kimotni do pi ak do awit. Pol da unjun awit dakon geni nandanek Galesia panmuwukbi dakon nandan gadatni gat ae anpakni gat panmilip ak do anek papia on mandagit.

Mibiltok Pol da iyi do Pinƙop da iyi yabekbi pi imgut unjun do yosok. (Gagi 1.1 do koki.) Unjun iyi dakon galaktok bo amin kinda dakon galaktok yolek pi unjun dima asak. Pinƙop da Amin Ijwakɲwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenosak do yan imgut. Don Pol da yan yosok, "Amin Yesu Kristo nandan gadan iman unjun dagin Pinƙop da dabilon amin kilegi." Papia on dakon mibi gen unjun yan: Kristo da pulugar nipmandak bisapmon, Telagi Wup da nin pawilakwan amin do anpak kilegi an yomaman.

Piŋkop da iyi Pol yabekbi pi asak do manjiŋgit
(Kilapmi 1.1–2.14)

¹ Nak yabekbi Pol da papia on mandisat. Yabekbi pi abeŋ do amin da dima yabekgwit, bo amin da dima manjiŋ neŋgwit. Yesu Kristo gat ae Piŋkop Datni kimoron naŋ aban pidagit unun da nak yabekgimal. ² Nak gat ae paŋmuwukbi notno nak gat ekwamaŋ nin da Yesu nandaŋ gadaŋ imaŋ amin morap Galesia provinskon ekwaŋ ji do gildat tagi yaŋ dayamaŋ.

³ Piŋkop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandaŋ yawot gat ae but yawotni gat jikon tosak. ⁴ Kristo da Piŋkop Datnin dakon galaktok yolek yokwinin wiririt do egip egipni parekgit. Abisok aŋpak yokwisi on miktimon tosoke nin unun kagagwan baŋ timit do aŋek yaŋ agit. ⁵ Piŋkop dakon man madepni dagok dagogi mini taŋ aŋaŋ kisak teban. Unun asi.

*Gen Bin Tagi*si unun kalonji kindagin

⁶ Ji da aŋpak aŋ unun do butnokon da nirip soŋek ŋwakŋwarisi nandisat. Piŋkop da Kristo dakon nandaŋ yawotni do aŋek ji yaŋ dangut, mani ji tepmisi yipmaŋ degek gen bin ŋwakŋwari kinda yolgaŋ. ⁷ Gen bin tagisi ŋwakŋwari kinda dimasi tosoke. Amin diwari da ji dakon nandaŋ nandaŋ paŋdungam aŋek Kristo dakon Gen Bin Tagisi kulabik aŋek aŋtasik aŋ. ⁸ Mani nin nin, bo ae aŋelo kinda Kwen Kokupsi da piŋ, Gen Bin Tagisi kinda nin da yaŋ teŋteŋaŋ dangumaŋ unudensi dima yaŋ teŋteŋosak kaŋ, unun amin Tipdom do amin asak. ⁹ Kalip kili dayigimaŋ gen unun baŋgin ae dayisat: amin kinda da Gen Bin Tagisi kinda nin da dayino abidawit unudensi dima yaŋ teŋteŋosak kaŋ, unun amin Tipdom do amin asak.

¹⁰ Ji niaŋ nandaŋ? Amin da nak tagisi yaŋ nandaŋ namni yaŋon da gen on yosot? Uŋun dima. Piŋkop da nak amin tagisi yaŋ nandaŋ namjak yaŋon da yosot. Amin da kisik kisik ani yaŋon da yokeŋ kaŋ, nak Kristo dakon oman monji dima.

Pol yabekbi man abidagit dakon gen

¹¹ Not kabi, yaŋsi nandani. Gen Bin Tagisi kalip yaŋ teŋteŋaŋ damgum uŋun aminon da dima noman tagit.

¹² Amin kinda da dima namgut, ae amin da dima nayiŋ dekgwit. Yesu Kristo da iyi noliŋban kagim.

¹³ Nak da kalip Juda amin da aŋpak aŋ ae nandaŋ gadat aŋ uŋun yol kimagek egipgum dakon geni ji kili nandawit. Nak Piŋkop dakon paŋmuwukbi morap paŋupbal abo minisi ani do pi tebaisi agim. ¹⁴ Nak Juda amin dakon aŋpak yolek nak gat nani morapmi yapgum. Babikno dakon aŋpak yol kimot do pi tebaisi agim.

¹⁵ Mani nak meŋ da dima aŋalajakwan Piŋkop da nak kili manjiŋgit. Aŋek nandaŋ yawotni do aŋek iyi dakon amin egipbeŋ do yaŋ namgut. ¹⁶ Ae bisap si yipguron nak da Amin Ŋwakŋwari Kabikon Monji do yaŋ teŋteŋok abeŋ do Monji noligit. Uŋun bisapmon nak uŋun dakon mibili nandak do amin di dima yoyigim. ¹⁷ Nak yabekbi kabi mibiltok noman tawit uŋun pindat do Jerusalem dima kigim. Dima, nak uŋudon gin Arebia miktimon kigim. Ae don Damaskus kokupmon tobil kigim.

¹⁸ Uŋudon egek bilak kapbi mudajakwan Pita kaŋ nandaŋyo ak do Jerusalem kiko uŋun gat gildat 15 yaŋ egipgumak. ¹⁹ Uŋudon yabekbi diwari dima pindakgim. Jems, Amin Tagi dakon padige, uŋun kalon nanŋin kagim.

1:10: 1Tes 2.4

1:11: Mt 16.17

1:13: Ya 8.3

1:14: Ya 22.3

1:15: Ais 49.1; Gal 2.7

1:18: Ya 9.26-27

²⁰ Piŋkop da dabilon asisi dayisat. Gen mandisat uŋun top dima.

²¹ Ae don Siria ae Silisia provinskon agipgum. ²² Uŋun bisapmon Kristo dakon paŋmuwukbi morap Judia miŋtimon egipgwit uŋun da nak dima nandaŋ namgwit. ²³ Isal gen binogin nandawit: “Kalip nin yo yokwisi aŋnim do agit amin abisok nandaŋ gadat aŋupbal ak do agit uŋun dakon yaŋ teŋteŋok asak.” ²⁴ Piŋkop da nagon pi agit uŋun dakon geni nandaŋek mani aŋkisiwit.

2

Yabekbi diwari Pol gat but kaloŋ awit

¹ Bilak 14 mudanakwa aeno Jerusalem wigigim. Uŋun bisapmon Banabas gat kisi wigigimak. Ae Taitus kisi abidoko wigigimaŋ. ² Piŋkop da iyi nak uŋudon kikeŋdosi noligit. Jerusalem egipgum bisapmon Gen Bin Tagisi Amin Ŋwakŋwari Kabikon yaŋ teŋteŋok asat uŋun dakon mibili do paŋmuwukbi dakon kila amin iyi baŋgin yoyigim. Nido, pi agim da asat uŋun amin da kaŋba bami mini asak yaŋ do pasol pasol agim. ³ Taitus nak gat kisi egipgumak. Taitus uŋun Grik amin kinda, mani giptimni mandaneŋ do dima yawit. ⁴ Paŋmuwukbi top-topmi di muwut muwutninon paŋabaŋ kabokon da pindak nandaŋyo ak do yikgwit. Yesu Kristo da nin kili pulugaŋ nipgut, mani uŋun amin da nin gen teban dakon oman monji ae egipneŋ do nandaŋek yikgwit. ⁵ Mani geni dimasi nandaŋ yomgumaŋ. Gen Bin Tagisi uŋun kulabik dima aŋek jikon toktogisi tosak do nandaŋimaŋ.

⁶ Paŋmuwukbi dakon kila amin egipgwit uŋun asi mani toŋ bo mani mini nak da nandabo yo madep dima asak. Piŋkop da kokwin bamisi asak. Gen Bin Tagisi yaŋim uŋun

kulabik ak do dima nandawit. ⁷ Dimasi. Piŋkop da Juda aminon Gen Bin Tagisi yaŋ tenjenok pi Pita do imgut, yaŋ gin nak da Amin ņwakywari Kabikon Gen Bin Tagisi yaŋ tenjenok pi namgut yaŋ nandan namgwit. ⁸ Asi, Piŋkop da Pita do tapmim iban Juda aminon yabekbi pi asak, yaŋ gin nak do tapmim naban Amin ņwakywari Kabikon yabekbi pi asat. ⁹ Amin da Jems, Pita ae Jon unun paŋmuwukbi dakon kila amin yaŋ pindakgwit. Unun kila amin da Piŋkop da nandan yawotni do anek pi unun namgut unun nandanek Banabas gat nit dakon kisit iligek notninsi yaŋon da nit timikgwit. Anek nit Amin ņwakywari Kabikon pi anapdo unun da Juda amin nandan gadat dima abi kabikon pi ani do but kaloŋ agimaŋ. ¹⁰ Yo kaloŋi kindagin andeŋ do niyiwit. Nit yoni mini amin unun do nandan yomiŋek paŋpulugondeŋ do niyiwit. Unun dakon pi ak do tagisi nandagim.

Pol da Pita gulusuŋ agit do iyigit

¹¹ Mani don, Pita Antiok kokupmon apgut bisapmon nak da paŋmuwukbi da dabilon tebai iyigim, nido gulusuŋ madepsi agit.

¹² Kalip Pita Amin ņwakywari Kabi nandan gadat awit unun gat jap kaloŋi naŋ naŋ awit. Mani don Jems da Juda amin di yabekban Antiok kiwit. Unun amin yaŋ nandawit, nin Yesu nandan imiŋek giptimninyo kisi mandaneŋ kaŋ, Piŋkop da kaŋban kilek tosak. Do abiŋ altawit bisapmon Pita unun Juda amin da yokwi nandan namni yaŋ do pasalek Amin ņwakywari Kabi yopmaŋ degek unun gat gadat gadat dima awit. ¹³ Juda amin diwari Pita da jamba but anpak agit unun yolba kisi da awit. Ae Banabas kisi yolek gulusuŋ agit.

¹⁴ Gen Bin Tagisi dakon gen bami kilegi dima yolba pindagek unun amin kabi da dabilon Pita yan iyigim, “Gak Juda amin kinda, mani Juda amin dakon anpak yopmanek Amin Nwaktwari Kabi dakon anpak asal. Mibili nido Amin Nwaktwari Kabi nandan gadat awit unun da Juda amin dakon anpak yol kimotnidosi nandisal?”

Amin Yesu Kristo nandan gadan iman unun dagan
Pinkop da dabilon amin kilegi
(Kilapmi 2.15–4.31)

Yesu nandan gadan imjak amin unun amin kilegi

¹⁵ Nin Juda amin kabikon da altagiman. Amin Nwaktwari Kabi yokwi pakpak kabikon da dima altagiman. ¹⁶ Mani nin nandaman, amin Moses dakon gen teban yolakwa Pinkop da unun do anek amin kilegi yan dima yoyisak. Amin Yesu Kristo nandan gadan iminek kilek tor. Ninyo kisi Yesu Kristo nandan gadan imguman, nido nin nandaman unun kosiron dagan Pinkop da amin kilegi yan niyisak. Nido gen teban yolapno amin kilegi yan aripmi dima niyisak.

¹⁷ Nin Kristo nandan gadan iminek Pinkop da dabilon amin kilegi agiman. Ae nin Juda amin dakon gen teban dima yolgaman, do Juda amin da nandan, nin Amin Nwaktwari Kabi da arip yokwi pakpak gin yan nandan niman. Anek Kristo da yokwi ane do nandisak yan nandan. Mani unun dimasisi! ¹⁸ Nak kalip Moses dakon gen teban yol kimagek Pinkop da dabilon man kilegi pak do pi madep agim da don Yesu nandan iminek unun nandak nandak wagil yipgum. Do unun nandak nandak aeno abidoker kan, nak yokwi pakpak amin kinda. ¹⁹ Mani gen teban da nak kimoron nepgut, do abisok egip egipno Pinkopmon tosok. Nak Kristo gat kisi tilak kindapmon

kimakgimak. ²⁰ Nak naga egip egipmi tonj dima egisat, Kristo nak da buron egisak. On miktimon egip egip asat unun Pinjkop dakon Monji nandan gadanj iminek egisat. Unun da nak do but dasi galak tanj naminek egip egipni nak anpulugok do parekgit. ²¹ Nak Pinjkop dakon nandan yawotni yipbo yo isali dima asak. Gen teban yolek amin kilegi tagi anej kanj, Kristo isal dogin kimakgit.

3

Gen teban yolyol dakon kosit ae nandan gadat dakon kosit

¹ Galesia amin ji nandan kokwinji tagi dima! Nin da Yesu Kristo kili doligimanj. Unun disi dabil da yanj karakwa tilak kindapmon akgit. Namin da nandak nandakji panjupbal ak? ² Nak yo kalonji kinda dogin dayikdisat: Ni kosiron da Telagi Wup abidawit? Gen teban yolyol kosiron da, bo Gen Bin Tagisi nandanjek nandan gadat anek unjudon da abidawit? ³ Ji wagilsi nandan kokwinji tagi dima, ma? Ji Telagi Wup da tapmimon da egip egip kalugi wasawit da abisok disi da tapmimon da wasip akdan, ma? ⁴ Ji kalip Yesu yolek jiggi noman tanj daba jiggi isal dogin pawit, ma? Nak da isal dogin pawit yanj dima nandisat. ⁵ Pinjkop da Telagi Wup daminek wasok tapmimi tonj ji da bikbigon asak, mibili nido yanj asak? Ji da gen teban yolakwa, unun do? Bo, Gen Bin Tagisi nandanjek nandan gadat anakwa, unun do asak?

⁶ Pinjkop da papiakon gen yanj tosok:
 “Abraham Pinjkop nandan gadanj imgut, do Pinjkop da amin kilegi yanj iyigit.”

⁷ Do ji yanji nandani, amin Gen Bin Tagisi do nandan gadanj unun Abraham dakon gwaknisi. ⁸ Kalipsigwan Pinjkop da yanji nandagit, don Amin Ijwakjwari Kabi

da nandaŋ gadat anjakwa amin kilegi yaŋ yoyiken. Piŋkop yaŋsi nandaŋek uŋun yo dima noman taŋakwa kalipsigwan Abraham Gen Bin Tagisi do yaŋ teŋteŋok an imgut. Piŋkop gen papia da uŋun do yaŋ yosok:

“Gak obakon gin Piŋkop da miŋat amin morap miŋtimi miŋtimi ekwan yo tagisi an yomdisak.”

⁹ Abraham nandaŋ gadat aban Piŋkop da yo tagisi an imgut. Yaŋgin Piŋkop da miŋat amin morap nandaŋ gadat ani uŋun yo tagisi an yomdisak.

¹⁰ Mani Piŋkop da miŋat amin morap gen teban yolek Piŋkop da dabilon nin amin kilegi tagi aneŋ yaŋ nandaŋ uŋun jobit yomdisak. Nido, Piŋkop gen papiakon gen yaŋ tosok:

“Amin kinda gen teban papiakon gen teban morap toŋ uŋun dima guramitjak kaŋ, Piŋkop da uŋun amin jobit imdisak.”

¹¹ Piŋkop da papiakon gen yaŋ tosok:

“Amin nandaŋ gadat ani, uŋun Piŋkop da amin kilegi yaŋ yoyinjakwan egipdaŋ.”

Gen uŋun da yaŋsi nolisak, gen teban yolapno Piŋkop da amin kilegi yaŋ niyisak dakon kosit kinda dima tosok.

¹² Gen teban yolyol uŋun nandaŋ gadat dakon yo dima. Uŋun iyi kinda. Nido Piŋkop gen papiakon gen yaŋ tosok:

“Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak uŋun egip egip abidosak.”

¹³ Gen teban da yaŋ yosok, amin morap nin kisi gen tebanon gen morap toŋ uŋun tagi dima guramikgamaŋ, do jobit paneŋ. Mani nin paŋpulugok do Kristo da iyi jobit paŋek nin yokwikon baŋ timikgit. Piŋkop gen papia da yaŋ yosok:

3:10: GT 27.26

3:11: Ab 2.4; Gal 2.16

3:12: MS 18.5

3:13: GT

21.23; Ro 8.3

“Amin morap tilak kindapmon wukwaŋ unun jobiri ton amin.”

¹⁴ Kalip Piŋkop da Abraham do gisam imgut unun Amin ņwakŋwari Kabi da Yesu Kristo da pi unun agit do aŋek unun gisam kili abidaŋ. Do nin kisi morap Yesu do nandaŋ gadat aŋek kalip Piŋkop da yaŋ teban tok agit da aripmon Telagi Wup abidoneŋ.

Piŋkop dakon gen teban da Piŋkop dakon yaŋ teban tokni kulabik aripmi dima asak

¹⁵ Not kabi, nak abisok amin nin da aŋpagon da tilak kinda abeŋ. Amin kinda da yaŋ dagok gen kinda mandisak kaŋ, amin di da gen di aripmi dima saŋbegi. Bo amin kinda da yaŋ dagok gen unun dima yolyoli yaŋ aripmi dima yosak. ¹⁶ Kalipsigwan Piŋkop da yo tagi don noman toni do yagit. Yaŋ teban tok unun Piŋkop da Abraham gat monji gat do aŋ yomgut. Piŋkop gen papia da “gak dakon gwakgo do” yaŋ dima yosok. Monji morapmi do dima yosok. Kaloni kinda dogin yaŋek yaŋ yosok: “Gak dakon monji do.”

Unun Monji unun Kristo. ¹⁷ Nak yaŋon da yosot. Mibiltok Piŋkop Abraham gat saŋbek saŋbek agimal. Aŋakwan bilak 430 yaŋ mudanakwa Moses dakon gen teban donsi noman tagit. Gen teban unun da Piŋkop da saŋbek saŋbek agit unun kulabik aripmi dima asak. Unun da kalip Piŋkop da yaŋ teban tok agit aripmi dima aban pasiljak. ¹⁸ Piŋkop da yo nim do manjigit unun abidok do gen teban yol kimotneŋ kaŋ, yaŋ teban tok agit do aŋek dima abidomaŋ. Mani nin nandamaŋ, Piŋkop da unun yo morap Abraham do im do kili yaŋ teban tagit.

¹⁹ Yaŋ kaŋ, gen teban nido tosoke? Unun yaŋ: Piŋkop da yokwi dakon mibili altaŋ tenjenosak do nandagit. Do

yaŋ teban tok da kwenon gen tebanyo kisi nimgut. Gen teban sigin tarajakwan wigi monji uŋun altagit. Uŋun kalip Piŋkop da yo im do yaŋ teban tok agit. Piŋkop da gen teban uŋun aŋelo do yoban uŋun da binap amin Moses do yaŋ tenjeran imgwit. Yaŋ aba binap amin uŋun da nin do nimgut. ²⁰ Mani amin kinda da iyi pi kinda ak do nandisak kaŋ, pi uŋun binap amin kinda do aripmi dima iban. Piŋkop uŋun kaloŋi gin, ae uŋun kaloŋi daŋin Abraham do yaŋ teban tok aŋ imgut.

Gen teban da kilanin aŋek Kristokon paŋkisak

²¹ Gen teban uŋun yaŋ teban tok gen Piŋkop da kalip yaŋ dakon uwalni? Uŋun dimasi. Piŋkop da gen teban niniŋek uŋun da egip egip damjak yaŋ yaŋ tam, gen teban yolyol kosiron da nin miŋat aminyo kilegi anom. ²² Mani Piŋkop gen papia da yosok, “Yokwi da miŋat amin morap kisi dam tebanon yopgut,” do Yesu Kristo nandan gadan imni amin uŋun Piŋkop da kalip yaŋ teban tok agit yo uŋun tagi abidoni.

²³ Nandan gadat dakon bisap dima altajakwan, gen teban da nin dam tebanon nipban egipgumaŋ. Dam tebanon sigin egapno wigi nandan gadat dakon bisap uŋun altan kili noman tagit. ²⁴ Gen teban uŋun kila aminin da yaŋ egek nin Kristokon paŋkisak. Paŋkwan nandan gadat aŋapno Piŋkop da miŋat aminyo kilegi yaŋ niyisak. ²⁵ Abisok nandan gadat dakon bisap kili noman tak, do gen teban da kila aminin egakwan dima ekwamaŋ.

Nandan gadat aŋek Piŋkop dakon gwaknisi ekwamaŋ

²⁶ Ji kisisi Yesu Kristo nandan gadan imiŋek Piŋkop dakon gwakni dagawit. ²⁷ Miŋat amin morap telagi pakbi sojek Kristokon gadawit, ji Kristo imal naŋ yaŋ pawit.

²⁸ Kristo da amin kabikon Juda amin bo Grik amin mini, ae oman monji bo ae isal ekwan amin mini, ae miñat bo ae wili mini. Abisok Yesu Kristo obakon ji wagil kalonjigin. ²⁹ Ji Kristo dakon amin kabi ekwan kan, ji Abraham dakon gwakni. Ae kalip Piñkop da Abraham dakon amin kabi do yo yom do yan teban tok agit unun ji dakon.

4

Kristo da pi agit do nin Piñkop dakon gwakni agiman

¹ Nak dakon gen unun yan: monji kinda egisak kan, don unun monji da datni dakon yo morap timitjak. Unun yo morap monji dakon da ton yan asak, mani monjisok egisak bisapmon unun dat dakon oman monji da aripmon egisak.

² Unun kila amin ae mibiltok amin da yongamgwan egakwan wigi dat da bisap yipguron wigisak. ³ Ninyo kisi yan gin, gen bami dima nandañek egipguman bisapmon on miktim dakon gen teban ae anpakni unun dakon oman monji egipguman. ⁴ Mani Piñkop da bisap yipguron Monji yabekban pigit. Miñat da analanban gen teban da yongamgwan egipgut. ⁵ Nin gen teban da yongamgwan egapno yokwikon ban yuman nipgut. Añek yan aban Piñkop dakon gwakni agiman.

⁶ Ji abisok Piñkop dakon gwakni ekwan, do Piñkop da Monji dakon Wupni yabekban nin da buron kili pigigit. Anakwan Wup da panthagap aban Piñkop do “Aba, Dat” yan yan tidoman.

⁷ Yan do añek gak oman monji dima egisal. Gak Piñkop da aban monji dagagil. Ae gak monji egisal, do yoni tagisi unun timitdisal.

Pol da Galesia amin do nandaba kik agit

⁸ Ji kalip Piŋkop dima nandaŋ imgwit bisapmon yo piŋkop dima unun dakon oman monji egipgwit. ⁹ Mani abisok Piŋkop kili nandaŋ imen. Bo yaŋsi yokeŋ kaŋ tagi, Piŋkop da ji kili nandaŋ damgut. Do ji nido ae tobił kiŋek wup yokwi tapmimi minisi yo isali unuden unun dakon oman monji egip do nandaŋ? ¹⁰ Ji bisapmi bisapmi bisap madep gat, ae kanek kalugi dakon bisap madep gat, ae bilak kalugi dakon gawat gawat bisap madep unun yol kimotdosi nandaŋ. ¹¹ Pi jikon agim unun isali asak yaŋ do ji dakon anpak do nandaŋek si pasoldot.

¹² Not kabi, ji Juda amin dakon gen teban yipmaŋek nak yombemsi dagoni do tebai dayisat. Nak naga gen teban yipmaŋek ji yombemsi agim. Yaŋ anapbo ji da gulusuŋ kinda dima an namgwit. ¹³ Disi nandaŋ, sot kinda da abidaŋban nak wasok wasoksi abiŋ jikon Gen Bin Tagisi yaŋ teŋteŋagim. ¹⁴ Sotno da jigi madepsi damgut, mani ji manji dima namgwit, ae nak gat egip do dima kurak tawit. Nak Piŋkop dakon aŋelo kinda naŋ yaŋ abidawit, bo ae Yesu Kristo iyi naŋ yaŋ abidawit. ¹⁵ Unun bisapmon ji nak do kisik kisik aŋek tagisi nandaŋ namgwit. Mani abisok unun kisik kisikji dukon tosok? Nak asisi yosot, unun bisapmon nak anpulugok do madepsi galak tawit. Ae dabilji tagi pilikbam tam, pilik nak do nabam. ¹⁶ Nianji? Nak gen bami dayiŋek uwalji dagagim, ma?

¹⁷ Nandani, amin ji paŋgalak ak do pi an, unun ji paŋpulugoni dakon nandak nandakni mini. Unun ji da nin nipmaŋ degek unun yolni yaŋ do pi an. ¹⁸ Nin amin do anpak yo tagisi anyom do nandak nandak tebai aneŋ kaŋ, unun tagisi. Bisapmi bisapmi unun anpak ani, ae nak da egipbeŋ bisapmon gin dima ani. ¹⁹ Gwaknoni, miŋat da monji altok do anakwa tepmi paŋ, unudeŋ tepmi aeno pasat. Nido, ji Kristo yombemsi ani do nandisat. ²⁰ Nak

abisok ji gat dima ekwamanj. Nak ji gat kisi ekwamanj tam, gen tagisok di tagi dayikom. Nak ji do nandaba kik asat. Nianjon da ji panpulugokej unjun dima nandisat.

Aga gat Sara gat dakon tilak gen

²¹ Gen teban da yongamgwan egip do nandanj amin, ji abisok nak nayini. Gen teban da nianj yosok? ²² Piŋkop gen papia da yanj yosok, Abraham unjun monji bamori. Omani do egipgut miŋat Aga da kinda anjalagit. Ae miŋatsini isal egipgut da kinda anjalagit. ²³ Unjun oman miŋat dakon monji unjun amin da monji panjalanj kosiron da altagit. Mani miŋatsini isal egipgut dakon monji unjun, Piŋkop da yanj teban tok anjakwan altagit. ²⁴ Unjun gengwan tilak gen kinda tosok. Miŋat bamot unjun sanjek sanjek bamori dakon tilak asak. Aga unjun Sinai Kabapmon sanjek sanjek dakon tilak asak. Anjakwan monjini da gen teban dakon oman monji dagonj. ²⁵ Aga unjun Sinai Kabap dakon tilak asak. Unjun kabap miktim Arebia dakon. Ae Jerusalem abisok tosok unjun dakon tilak kisi asak. Jerusalem unjun gwakni gat gen teban dakon oman monji ekwanj. ²⁶ Mani Jerusalem kinda Kwen Kokup tosok unjudon oman amin mini. Unjun kokup unjun nin dakon mejnin. ²⁷ Piŋkop gen papia da yanj yosok:

“Miŋat gak bupmikone egek monji dima panjalasal, gak kisik kisik aki.

Miŋat gak monji panjalak do tepmi dima nandagil, gak but galak nandanek yanj tidoki.

Nido, miŋat eni tonj dakon gwakni yapmanjek gwakgo morapmisi akdanj.”

²⁸ Not kabi, ji Aisak yombem. Piŋkop dakon yanj tebantogon ji gwaknisi awit. ²⁹ Monji unjun amin da

4:22: WW 16.15; 21.2   4:23: Ro 9.7-9   4:26: lbr 12.22; PA 21.2,10

4:27: Ais 54.1   4:28: WW 15.4-5; Ro 9.7   4:29: WW 21.9-10; Jn 8.35

monji pañalañ kosiron da altagit, uñun da Telagi Wup da tapmimon da altagit uñun da yo yokwisi añ yomgwit. Abisok kisi anpak yañ gin tosok. ³⁰ Mani Piñkop genon ni gen tosok? Gen yañ tosok:

“Oman miñat uñun gat monji gat yolni.

Nido oman miñat dakon monji uñun da dat gat ae miñatsini dakon monji gat dakon yo diwat dima timitjak.”

Uñun Piñkop gen da yosok. ³¹ Not kabi, nin nandamañ, nin oman miñat dakon gwakni dima. Nin miñatsini isal egipgut dakon gwakni.

Kristo da nin pulugañ nipmanđak

bisapmon, Telagi Wup da nin pawilban amin do anpak tagisi anyomamañ

(Kilapmi 5–6)

5

Nin pulugañbi da aripmonsi egipneñ

¹ Nin yokwi da napmon dima egipneñ do anjek, Kristo da nin pulugañ nipgut. Do ji tebai atni. Amin da gen teban dakon oman monji ae dagoni do dayiñba kañ, geni dima nandani.

² Nak Pol da gen dayisat uñun pakyañsi nandani. Ji yum pindagakwa giptimji mandani kañ, Kristo dakon pi da ji kindasok aripmi dima pañpulugokdisak. Dimasi. ³ Ji morap yum pindagakwa amin da giptimji mandañ amin aeno yañsi dayiñ teñteñokdisat. Anpak uñun ani kañ, gen teban morap kisi yol kimotdo. ⁴ Gen teban yolek uñun kosiron da Piñkop da amin kilegi yañ niyisak yañ nandañ amin, ji Kristo kili yipmañ dekgwit. Ji Piñkop dakon nandañ yawotni kili yipmañ dekgwit.

⁵ Telagi Wup da tapmimon Pinjkop nandanj gadanj iminjek unjun da amin kilegi yanj niyisak do jomjom amanj. ⁶ Amin kinda Yesu Kristokon egisak kanj, giptimni mandisak bo dima mandisak unjun kisi yo isali. Mani amin kinda nandanj gadat anjek unjun da anjtagap aban amin do but dasi galak tanj yomisak unjun da yo bamisi.

⁷ Kalip ji Kristo dakon kosit nanj tagisi agipgwit. Mani namin da kosit sopmanj damik da gen bamikon sanjbejek dima akwanj? ⁸ Nandak nandak abisok yolganj, unjun Pinjkopmon da dima abisak. Pinjkop da ji iyikon kini do yanj ilikdak. ⁹ Nandani, yis kalonjisok di da aba bret morap kisi tagi paptoni. ¹⁰ Amin Tagi da ji panpuluganjan nak dakon nandak nandak yolek nandak nandak njwaknjwari di dima timitdanj yanjsi nandanj gadasat. Namin da ji dakon nandak nandak panjupbal asak, unjun dima nandisat. Mani amin unjun iyi dakon gulusunji dakon kobogi yokwisi timitdisak.

¹¹ Not kabi, asi nak amin da giptim mandak mandak anjkimotni do yanj tenjenok sigin asat kanj, nido nak yokwi sigin anj nam do pi anj? Amin da giptim mandak anjkimotni do yosot tam, tilak kindap dakon gen da amin sanjbejek nandak nandakni aripmi dima anjupbal abam. ¹² Amin unjun nandak nandakji panjupbal anj, unjun giptimni mandanjek ae yabi yo kisi wagil panj mudoni do nandisat.

¹³ Asi not kabi, Pinjkop da ji puluganji da egipni do yanj damgut. Mani, “nin puluganji da ekwamanj, do but kalip dakon anjak tagi anenj” yanj dima nandani. Ji kalonj kalonj Pinjkop dakon minjat aminyo diwari dakon oman monji egek but dasi galak tanj yominj kimotni. ¹⁴ Gen teban morap kisi on gen teban kalongwan gin tosok:

5:6: 1Ko 7.19; Gal 6.15   **5:9:** 1Ko 5.6   **5:10:** 2Ko 11.15; Gal 1.7   **5:13:** 1Pi 2.16   **5:14:** MS 19.18; Ro 13.9

“Gaga do but dasi nianj galak tosol, unjuderj gin amin do but dasi galak tanj yobi.”

¹⁵ Mani, ji butjap nandanej bikbikjikon emat tosak kanj, yagosi. Ji kisi di pasilbam.

Telagi Wup dakon anpak ae but kalip dakon anpak

¹⁶ Nak yanj dayisat: Ji yum kanjka Telagi Wup da dayinj pawilakwan egipni. Yanj ani kanj, but kalip dakon galaktok aripmi dima yoldanj. ¹⁷ But kalip dakon galaktok da Telagi Wup abinj yip do pi asak. Ae Telagi Wup dakon galaktok da but kalip abinj yip do pi asak. Unjun bamot uwal uwal amal, do yo ak do nandanj unjun aripmi dima ani. ¹⁸ Mani ji Telagi Wup da dayinj pawiljak kanj, gen teban da dam tebanon dima ekwanj. ¹⁹ But kalip dakon anpak unjun disi nandanj. Anpak unjun yanj: yumabi anpak mibili mibili, ²⁰ ae kokup kidat do gawat gawat, ae sot wamwam mibili mibili, ae nandaba yokwi tok, ae ukwayit, ae amin dakon yo do pindak galaktok, ae butjap, ae gaga dogin nandak nandak, ae pidok pidok, ²¹ ae tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae pakbi teban nanjek but upbal anpak, ae kwen wigik anjek gen papmon da yanj tidok anpak, ae anpak yokwi mibili mibili odenj. Nak nawa gen kili dayigim, ae abisok unjun gen kalonj banjin yosot: minjat amin morap anpak unjuderj anj, unjun Pinjkop da kila asak da kagagwan aripmi dima pigikdanj.

²² Mani Telagi Wup da panjtagap aban anpak tagisi amanj unjun yanj: amin do but dasi galak tanj yomyom anpak, ae kisik kisik, ae but yaworon da egip egip anpak, ae but yaworon da jigij pakpak, ae amin panjguluganej anpak tagisi anj yomyom, ae bisapmi bisapmi kilegisi egip egip, ²³ ae yawori egip egip, ae nin do kila anjek anpak kalipmi pabinj yopmanjek egip egip. Anpak unjun dima ani dakon

gen teban kinda dima tosok. ²⁴ Yesu Kristo dakon mirjat amini but kalipni gat, ae galaktokni gat ae wagat wagat anpak yokwini unun timik tilak kindapmon dapba kili kimak mudawit.

²⁵ Telagi Wup da egip egip nimisak, do mibiltok yipno unun da niyij pawiljak. ²⁶ Nin dakon man dima pawigek, emat ani do amin diwari dakon but dima sugonej. Ae tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok nandak nandak dima anej.

6

Niajen japyet kinda nanj kwaokgi, bami unuden nanjin pakdisal

¹ Not kabi, jikon da kinda yokwi agit yanj nandanj imanjan, Telagi Wup yolganj amin ji da unun amin anpak yawori anj iminek anpakni anmilip ak do anpulugoni. Mani disi do kanj kimotni. Sunduk da panjkewalban ji yo kisi yokwi di abam. ² Ji amin diwari panpuluganjek jigini guramitni. Yanj anjek Kristo dakon gen teban tagisi guramitni. ³ Amin kinda mani tonj yanj nandisak, mani unun mani mini kanj, unun amin iyi nanj top anjkewaldak. ⁴ Amin kalonj kalonj anpakni tagi bo yokwi yanj do kokwinik kimotni. Yanj asak amin, anpak iyi agit unun do kisik kisik tagi asak. Anjek iyi dakon anpak do nandanjek amin diwari dakon anpak dima kokwinitjak. ⁵ Nido, amin morap kisi kalonj kalonj iyi anpak awit dakon jigi panpanj akdanj.

⁶ Pinjkop gen nandak nandak timikganj amin, ji yo kabisi morap kokwinik yoyijdetji do diwari imni.

⁷ Ji disi banj panjkiligek Pinjkop anjkewalnej yanj di nandabam. Ji da aripmi dimasi. Ni japyet nanj kwaokgi

ujun nanjin pakdisal. ⁸ Amin kinda iyi dakon but kalip dakon galaktok yoljak kan, but kalip unun dakon anpak da bami yokwisi tajej wagilsi yokwi tosak. Mani Telagi Wup dakon galaktok yoljak kan, Telagi Wup da egip egip unun amin do iban dagok dagogi mini tagisi egi wigikdisak. ⁹ Do nin anpak tagisi ak do dima kurak tonej. Pi anjek dima alek tonej kan, jap bami pakpak bisapmon bami wagil tagisi pakdaman. ¹⁰ Do ni bisapmon amin morap panpulugoki dakon bikbik pisan gaban kan panpulugoki. Ae nandan gadat amin notji banji pindagek panpulugonisi.

Pol da Yesu dakon tilak kindap do but galaksi nandagit

¹¹ Gen on nak da naga mandisat. Kilda mibil madepmon da gen mandisat unun do koni. ¹² Nandani. Giptim mandak do teban teban an amin unun amin diwarikon man madep pak do anjek an. Ujun pasalek yan nandan, "Amin diwari da nin Kristo dakon tilak kindap do nandan gadaman yan nandan nimni kan, yo yokwi an niman." ¹³ Giptimni mandawit amin, unun iyi gen teban dima yolgan. Mani unun amin man madep timit do anjek giptimji mandak do dayan. ¹⁴ Nak yo kinda bo amin kinda dakon man dima awigiken. Dimasi. Nak Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilak kindap nan gin awigisat. Kristo da tilak kindapmon pi agit do anjek koko on miktim dakon anpak yokwi morap unun intan mudagim, ae nak naga tilak kindapmon kili kimakgim da on miktim dakon anpak yokwi morap sanbenek dima yoldat yan asak. ¹⁵ Abisok giptim mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Pinjop da nin aban minjat aminyo kalugi agiman, unun da yo bamisi asak. ¹⁶ Pinjop da minjat amin morap nandak nandak on abidanjek yolgan unun bupmi nandan yominjek butni pan

yawot aban yawori toni. Uñun mirjat aminyo uñun Pirkop dakon Israel amin kabisini.

¹⁷ Gen mibi dayikerj uñun yañ: amin kinda da jigi ae sañbejek dimasi namjak. Nak amin da nikiwit uñun dakon wuda gwaljikni giptimnokon tajakwa uñun da aba nak Yesu dakon pi aminsi yañ asak. ¹⁸ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandañ yawotni uñun ji kalon kalon dakon wup kisikon tosak. Uñun asi.

PIŲKOP GEN
The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long Niugini
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

    You include the above copyright and source information.

    You do not sell this work for a profit.

    You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 17 Oct 2021

b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106